

ЕВРОПЕЙСКИ НАДЗОРЕН ОРГАН ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ

Резюме на Становището на Европейския надзорен орган по защита на данните относно бъдещото развитие на пространството на свобода, сигурност и правосъдие

(Пълният текст на настоящото становище може да бъде намерен на английски, немски и френски език на уебсайта на ЕНОЗД www.edps.europa.eu)

(2014/С 224/04)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Целта на настоящото становище е да допринесе за бъдещото развитие на политиките на ЕС в областта на свободата, сигурността и правосъдието чрез по-цялостна интеграция на неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни в дейностите на всички институции на ЕС. То е в отговор на две съобщения, приети от Комисията на 11 март 2014 г. относно бъдещето на правосъдието и вътрешните работи ⁽¹⁾, Резолюцията, приета от Европейския парламент на 2 април 2014 г. относно междинния преглед на Стокхолмската програма, и дискусиите в Съвета с оглед на заключението на Европейския съвет за първи път относно стратегическите насоки на законодателното и оперативното планиране в пространството на свобода, сигурност и правосъдие съгласно член 68 от ДФЕС.
2. Това е важен момент за ролята на ЕС в правосъдието и вътрешните работи. Наближава краят на преходния период, определен в Договора от Лисабон, след който правомощията на Комисията да започва процедури за нарушение и правомощията на Съда на Европейския съюз стават напълно приложими по отношение на законодателството на ЕС относно полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси ⁽²⁾. Съгласно Договора, Хартата на основните права получава статут на първично законодателство, а Съдът на ЕС в свои скоростни решения разясни ограниченията относно възможностите на законодателя за маневриране, когато дадена мярка предполага намеса по отношение на тези права ⁽³⁾.
3. Освен това през последните пет години опасенията по отношение на неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни несъмнено са придобили по-сериозен характер откогато и да било преди. През януари 2012 г. Комисията предложи пакет от законодателни реформи относно защитата на данните в ЕС ⁽⁴⁾. След юни 2013 г. разкритията за масово наблюдение на физически лица от ЕС от страна на разузнавателни агенции на САЩ и на други държави значително накърниха доверието в поверителността на личната информация. Съвсем наскоро — през април 2014 г., Съдът на Европейския съюз — с едно от двете посочени по-горе решения — отмени Директивата за запазване на данни ⁽⁵⁾, тъй като тя засяга прекомерно основните права. Действията на равнище ЕС относно защитата на данните придобиват наистина глобална значимост, както се вижда например от степента на международно покритие и лобирането за реформата на рамката за защита на данните, която доведе до около 4 000 изменения, предложени по време на първото четене в Европейския парламент ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Вж. по-долу точка 8 от настоящото становище.

⁽²⁾ Преходните разпоредби престават да действат на 1 декември 2014 г.; член 10, протокол 36 относно преходните разпоредби, приложен към Договора от Лисабон.

⁽³⁾ В този контекст вж. решението на Съда (голям състав) от 9 ноември 2010 г. по съединени дела C-92/09 и C-93/09, *Schecke u Eifert*, и по-специално решението от 8 април 2014 г. по съединени дела C-293/12 и C-594/12, *Digital Rights Ireland u Seitlinger*. При първото дело Съдът изтъкна също необходимостта законодателят да обсъди по-малко обезпокоителни алтернативи за конкретна мярка.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 окончателен; COM(2012) 10 окончателен.

⁽⁵⁾ Директива 2006/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. за запазване на данни, създадени или обработени във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи и за изменение на Директива 2002/58/ЕО (ОВ L 105, 13.4.2006 г., стр. 54).

⁽⁶⁾ Първото четене доведе до изготвянето на законодателната резолюция на Европейския парламент от 12 март 2014 г. за предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (общ регламент относно защитата на данните) (COM(2012) 11 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD) (обикновена законодателна процедура: първо четене).

4. Правните, технологичните и обществените предизвикателства пред органите, разработващи политиките, и законодателите в областта на правосъдието и вътрешните работи със сигурност ще се увеличават през периода, който ще бъде обхванат от стратегическите насоки. Освен това новите насоки на Европейския съвет дават възможност да се изрази намерение за възстановяване на доверието във възможностите на ЕС за ефективна защита на физическите лица. Поради това предлагаме Европейският съвет да разгледа изрично следните теми в новите насоки:
- а) обработването на големи обеми лични данни, което се изисква от много от законодателните актове и политиките на ЕС в областта на свободата, сигурността и правосъдието;
 - б) неустойчивостта на всяка мярка, незачитаща основните права, както се видя от Директивата за запазване на данни; същото може да се отнася за други текущи инициативи, например пакета „интелигентни граници“⁽¹⁾ и различните инструменти, свързани с резервационните данни на пътниците⁽²⁾;
 - в) важноста да се приеме възможно най-скоро стабилна и модернизирана рамка за защита на данните в ЕС, която да се използва и като ориентир за външните политики на ЕС; и
 - г) необходимостта от интегриране на опасенията относно поверителността и защитата на данните в разработването на всички нови политики и законодателни актове в областта на свободата, сигурността и правосъдието.
5. Тъй като имаме опит с подобни действия отпреди пет години, в настоящото становище предлагаме да работим с институциите на ЕС за подобряване на качеството на законодателството от гледна точка на защитата на данните като част от нов модел за сътрудничество⁽³⁾.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

36. Добавената стойност от действията на ЕС в областта на свободата, сигурността и правосъдието често се поставя под въпрос, особено от държавите членки. Ползата е в осигуряването на последователен подход, например чрез проектиране на пропорционални взаимно оперативни системи, които могат да бъдат полезни едновременно за сигурността и за защитата на данните. Според нас с новите стратегически насоки на институциите се предоставя отлична възможност да съберат извлечените поуки и да разработят набор от инструменти за отстраняване на недостатъците на често пъти недостатъчните предпазни мерки по отношение на основните права за защита на личните данни.
37. ЕС трябва да демонстрира, че е извлякъл поука от последните пет години, че не може да приема мерки, които при едно по-внимателно разглеждане се оказва, че засягат основните права и не могат да преминат теста за необходимост и пропорционалност. Както Комисията многократно е припомняла, понастоящем Хартата трябва да бъде ориентирът за политиките и законодателните актове на ЕС. ЕНОЗД е готов да окаже помощ в този процес.
38. Новите насоки на Европейския съвет са добър повод за Съюза да покаже своето намерение за възстановяване на доверието в неговите възможности за ефективна защита на физическите лица. Поради това предлагаме Европейският съвет да разгледа изрично следните теми в новите насоки:
- а) обработването на големи обеми лични данни, което се изисква от много от законодателните актове и политиките на ЕС в областта на свободата, сигурността и правосъдието;
 - б) неустойчивостта на всяка мярка, незачитаща основните права, както се видя от Директивата за запазване на данни; същото може да се отнася за други текущи инициативи, например пакета „интелигентни граници“ и различните инструменти, свързани с резервационните данни на пътниците;

⁽¹⁾ Вж. Становището на ЕНОЗД от 18 юли 2013 г. относно предложенията за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Система за влизане/излизане (EES) и за регламент за създаване на Програма за регистрирани пътници (RTP).

⁽²⁾ Това включва система на ЕС за резервационни данни за пътниците (COM(2011) 32 окончателен) и евентуално предложение относно предаването на данни на пътниците към трети държави (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf [достъп на 3 юни 2014 г.]).

⁽³⁾ За по-обща информация за този подход вж. документа относно политиката на ЕНОЗД за 2014 г. „ЕНОЗД в ролята на консултант на институциите на ЕС относно политиката и законодателството: надграждане върху десетгодишен опит“, публикуван на уебсайта на ЕНОЗД.

- в) важноста да се приеме възможно най-скоро стабилна и модернизирана рамка за защита на данните в ЕС, която да се използва и като ориентир за външните политики на ЕС; и
- г) необходимостта от интегриране на опасенията относно поверителността и защитата на данните в разработването на всички нови политики и законодателни актове в областта на свободата, сигурността и правосъдието.
39. Бъдещите начини за гарантиране на интегрирането на опасенията по отношение на неприкосновеността на личния живот и защитата на данните в разработването на всички нови политики и законодателни актове в областта на свободата, сигурността и правосъдието могат да бъдат:
- интегриране на опасенията относно защитата на данните в общи оценки на въздействието;
 - оценяване на алтернативни и с по-малка степен на вмешателство средства за постигане на целите на политиките;
 - повишаване на качеството на данните и на правата на субектите на данни, както и на правните средства за защита;
 - оценяване на обмена на информация спрямо целите на политиката, и
 - осигуряване на международни споразумения с трети държави относно правото на защита на данните на физическите лица в ЕС.

Съставено в Брюксел на 4 юни 2014 година.

Peter HUSTINX

Европейски надзорен орган по защита на данните
